

Archeologienota met Beperkte Samenstelling Oudenburg, Ettelgemstraat Deel 1: Verslag van Resultaten

Titel
Archeologienota met Beperkte Samenstelling Oudenburg, Ettelgemsestraat. Deel 1: Verslag van Resultaten

Auteur
Camille Krug

Erkende archeoloog
BAAC Vlaanderen bvba
OE/ERK/Archeoloog/2015/00020

BAAC-Projectnummer
2023-0231

Plaats en datum
Gent, 31 januari 2023

Reeks en nummer
BAAC Vlaanderen Rapport 2401
ISSN 2033-6896

Wettelijk depot
KBR

ve

Inhoud

1	Beschrijvend gedeelte.....	1
1.1	Administratieve gegevens.....	1
1.2	Juridisch kader en onderzoektraject	4
1.3	Aanleiding	4
1.4	Huidige situatie en geplande werken	6
1.4.1	Huidige situatie	6
1.4.2	Geplande werken en bodemingrepen	8
1.5	Randvoorwaarden.....	8
2	Bureauonderzoek	9
2.1	Werkwijze en strategie	9
2.1.1	Onderzoeksdoelstelling	9
2.1.2	Onderzoeksvragen	9
2.2	Assessmentrapport	10
2.2.1	Landschappelijk kader	10
2.3	Synthese onderzoeksresultaten.....	13
2.3.1	Afweging noodzaak verder vooronderzoek.....	13
3	Samenvatting.....	14
4	Lijsten.....	15
4.1	Figurenlijst.....	15
4.2	Plannenlijst.....	15
5	Bibliografie	16
6	Bijlagen	17
6.1	Analyseverslag bodem.....	17
6.2	Dagrapporten sanering.....	17

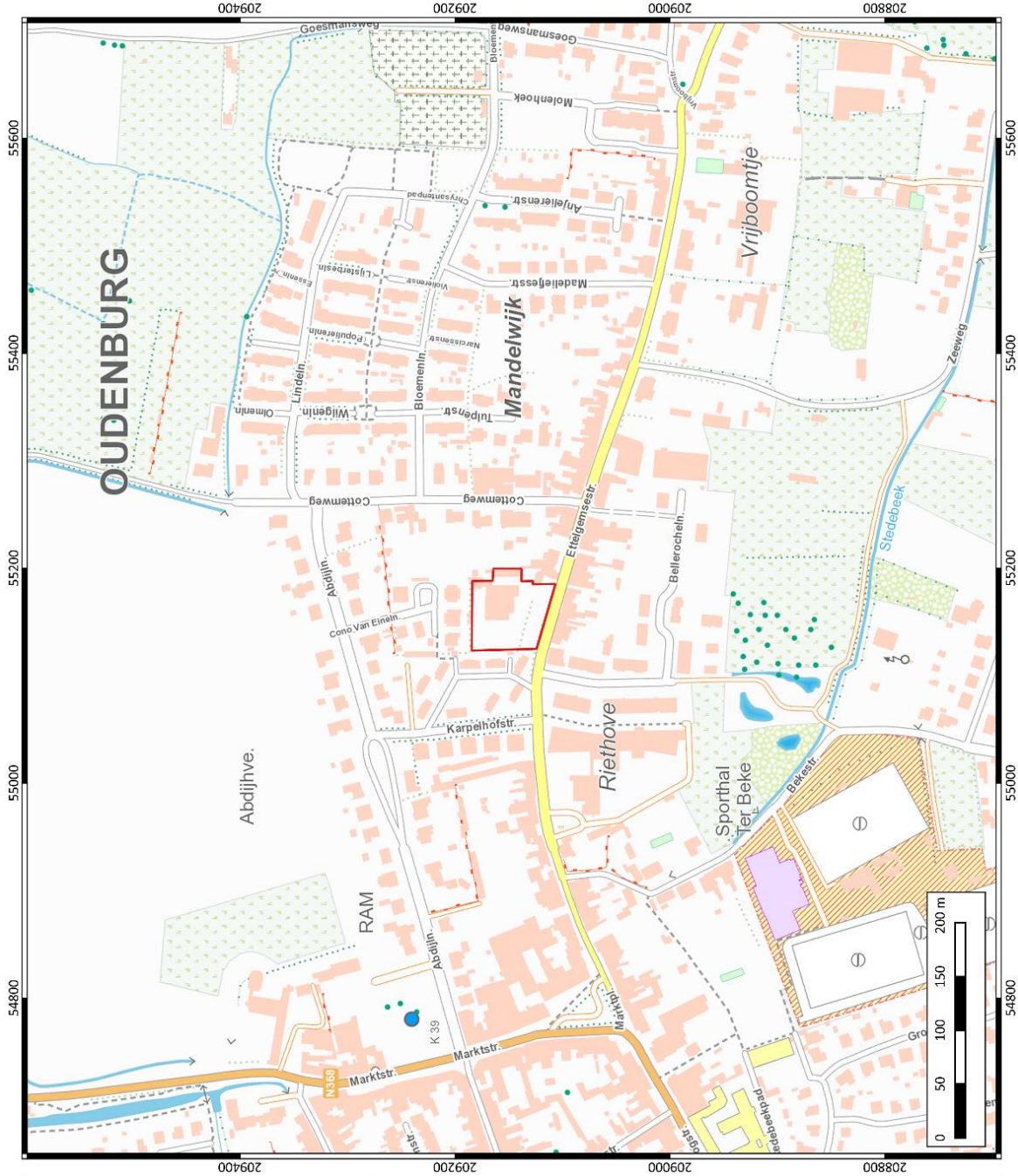
1 Beschrijvend gedeelte

1.1 Administratieve gegevens

Naam site	Oudenburg, Ettelgemstraat		
Ligging	Ettelgemstraat, gemeente Oudenburg, provincie West-Vlaanderen		
Kadaster	Oudenburg, Afdeling 1, Sectie B, Percelen 415a2		
Coördinaten	Noordwest:	x: 55123.26	y: 209184.41
	Noordoost:	x: 55199.59	y: 209184.41
	Zuidwest:	x: 55123.26	y: 209106.60
	Zuidoost:	x: 55199.59	y: 209106.60
Oppervlakte plangebied	4.661 m ²		
Oppervlakte geplande ingrepen	4.661 m ²		
Kartering gewestplan	Woongebieden met landelijk karakter		
Projectnummer BAAC Vlaanderen	2023-0231		
Bureauonderzoek	Projectcode	2023A241	
	Erkende archeoloog	BAAC Vlaanderen bvba OE/ERK/Archeoloog/2015/00020	
	Betrokken actoren	Camille Krug (archeoloog)	
	Betrokken derden	Wouter Dhaeze, Sam Dedecker	

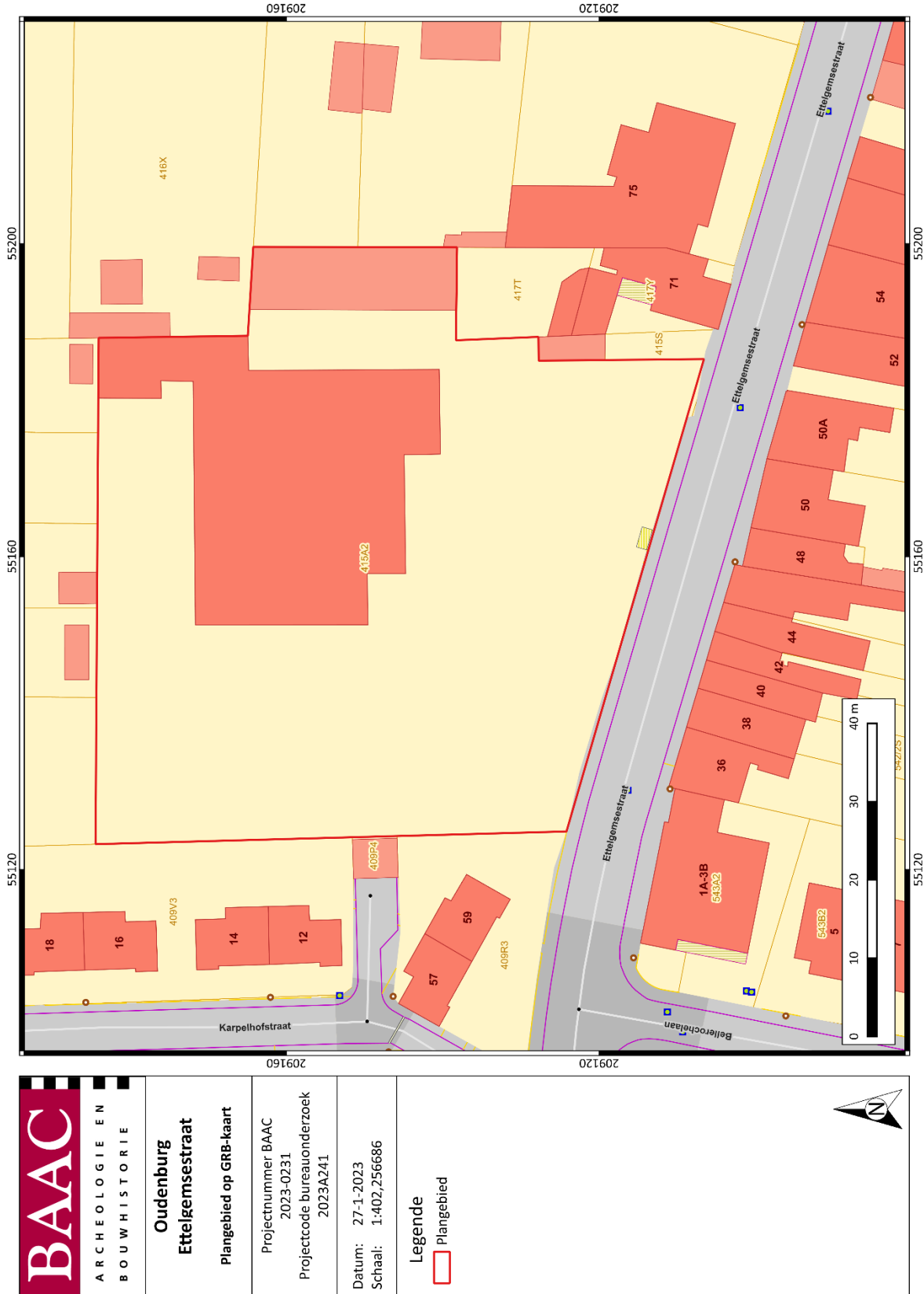
Alle in dit document gebruikte plannen zijn afkomstig uit de catalogus van Geopunt Vlaanderen¹ of het portaal Databank Ondergrond Vlaanderen, tenzij anders vermeld.

¹ GEOPUNT VLAANDEREN 2023 – administratief, historisch, orthofotografisch

 <p>BAAC ARCHEOLOGIE EN BOUWHISTORIE</p>	<p>Oudenburg Ettelgemsestraat</p>
	<p>Plangebied op topografische kaart</p>
<p>Projectnummer BAAC 2023-0231 Projectcode bureauonderzoek 2023A241</p>	<p>Datum: 27-1-2023 Schaal: 1:3.218,053484</p>
<p>Legende</p> <p> Plangebied</p>	

Plan 1: Plangebied op topografische kaart (digitaal; 1:10.000; 27.01.2023)

 <p>BAAC ARCHEOLOGIE EN BOUWHISTORIE</p>	<p>Oudenburg Ettelgemsestraat</p>
	<p>Plangebied op GRB-kaart</p>
<p>Projectnummer BAAC 2023-0231 Projectcode bureauonderzoek 2023A241</p>	<p>Datum: 27-1-2023 Schaal: 1:402,256686</p>
<p>Legende Plangebied</p>	

Plan 2: Plangebied op kadasterkaart (GRB)² (digitaal; 1:250; 27.01.2023)

² AGIV 2023

1.2 Juridisch kader en onderzoektraject

In het kader van het Onroerendergoeddecreet (decreet van de Vlaamse Regering 12 juli 2013) en het Onroerendergoedbesluit van de Vlaamse Regering van 16 mei 2014, is de eigenaar en gebruiker van gronden waarop zich archeologische waarden bevinden, verplicht deze waarden te behoeden en beschermen voor beschadiging en vernieling. Dit kan door behoud *in situ*, als de waarden ingepast kunnen worden in de plannen, of *ex situ*, wanneer de waarden onomkeerbaar vernietigd worden. Het doel van de archeologienota is dat er mogelijkheden gezocht worden om *in situ* behoud te bewerkstelligen of, indien dit niet kan, het formuleren van maatregelen voor vervolgonderzoek waarbij het erfgoed *ex situ* wordt behouden.

Om vast te stellen of bij werkzaamheden archeologische waarden zullen worden vernietigd, is een archeologisch onderzoek nodig. In eerste instantie wordt een **bureauonderzoek** uitgevoerd. Op basis van bekende gegevens van bodemkaarten, uit cartografische en andere historische bronnen en eventueel voorgaand onderzoek in de directe omgeving van het plangebied wordt een inschatting gemaakt van het archeologisch potentieel van het plangebied. Indien uit deze desktopanalyse blijkt dat er een kans is op het aantreffen van archeologische waarden binnen het plangebied, kan het aangewezen zijn de gaafheid van het bodemprofiel en de aanwezigheid van archeologische indicatoren te onderzoeken middels **vooronderzoek zonder/met ingreep in de bodem**.

Echter kan het in enkele specifieke dossiers snel blijken dat de noodzaak voor een dergelijk verder vooronderzoek overbodig is. Indien namelijk bij de confrontatie tussen de toekomstige werken en een beperkt aantal doorslaggevend aspecten uit de beschrijving van de landschappelijke ligging van het onderzochte gebied, de historische beschrijving, of de bespreking van het onderzochte gebied in zijn archeologische kader, kan worden aangetoond dat:

1. met hoge waarschijnlijkheid geen archeologisch erfgoed aanwezig is op het onderzochte terrein, of;
2. de toekomstige werken met hoge waarschijnlijkheid geen verstoring zullen veroorzaken aan het eventueel aanwezige archeologische erfgoed, of;
3. verder onderzoek van het terrein in het kader van de toekomstige werken met hoge waarschijnlijkheid niet zou leiden tot nuttige kenniswinst;

en er dus geen verdere maatregelen nodig zijn, kan de opmaak van een volwaardige archeologienota achterwege gelaten worden en overgegaan worden naar de opmaak van een **Archeologienota met Beperkte Samenstelling** waarbij de rapportering van het bureauonderzoek beperkt wordt (Code van Goede Praktijk 12.5.3.3).

1.3 Aanleiding

Naar aanleiding van een aanvraag bij een omgevingsvergunning voor stedenbouwkundige handelingen heeft BAAC Vlaanderen bvba een archeologienota opgemaakt. Op het terrein zal door de initiatiefnemer een nieuwbouw gerealiseerd worden. De geplande werken impliceren aanzienlijke bodemingrepen die qua omvang een directe bedreiging kunnen betekenen voor potentieel aanwezig archeologisch erfgoed. Eens het archeologisch bodemarchief aangetast of vernield wordt, betekent dit een onomkeerbaar informatieverlies.

De totale oppervlakte van het plangebied *Oudenburg, Ettelgemsestraat* bedraagt ca. 4.661 m², de geplande bodemingrepen hebben een oppervlakte van 4.661 m². Het valt buiten een beschermde archeologische site, ligt niet in een archeologisch vastgestelde zone en komt niet voor op de kaart met

gebieden waarin geen archeologische waarden (meer) te verwachten zijn (GGA, gebieden geen archeologie).³ Daarnaast werden voor het plangebied en de directe omgeving geen waarden voor 'beschermd onroerend erfgoed' opgenomen in het Geoportaal.

Aangezien het plangebied in een woongebied ligt, de totale oppervlakte van de kadastrale percelen waarop de vergunning betrekking heeft 3.000 m² of meer bedraagt en de ingreep minstens 1.000 m² bedraagt, is volgens het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013 een archeologienota vereist. Deze archeologienota, waarvan akte genomen door het agentschap Onroerend Erfgoed, wordt bij de stedenbouwkundige aanvraag gevoegd.

³ AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED 2021.

1.4 Huidige situatie en geplande werken

1.4.1 Huidige situatie

Tot minstens 2015 stond op het terrein een gebouw omgeven door verharding. De verharding was in gebruik genomen als stockageplaats en parking. Geen kelders waren aanwezig onder het gebouw.

Na de sloop van het gebouw en het uithalen van de verharding, werd voor de uitvoering van de geplande werken, een analyse van de bodem uitgevoerd door het bodemsaneringsbedrijf Servaco. Hieruit is gebleken dat de grond binnen het plangebied over het gehele oppervlakte zwaar verontreinigd was. Verschillende vervuilende tanks waren eveneens in de ondergrond nog aanwezig (6.1 Analyseverslag bodem).

Vooraleer werken van start kunnen gaan op het terrein, diende de bodem gesaneerd te worden. Hiervoor moest de vervuilde bodem integraal verwijderd worden. Het resultaat is dat het plangebied over het gehele oppervlakte afgegraven is. In de meest zuidelijke helft heeft de afgraving een diepte van 0.7 m. In twee zones langs de oostelijke en westelijke grens is tot een diepte van 0.8 m gegraven en in één centrale zone tot 0.9 m diep. Lokaal is op twee verschillende plaatsen, in de noordelijke helft van het terrein, tot 1.1 m diep gegaan. Ook zijn de vervuilende tanks gereinigd en verwijderd van het terrein. Lokaal zijn tot 0.3 m onder de afgraving eveneens putjes gegraven voor een controlestaal van de bodem. (6.2 Dagrapporten sanering, Plan 3)

Op de foto's tijdens het plaatsbezoek (Figuur 1) en de foto's in de dagrapporten van de sanering (6.2 Dagrapporten sanering) is duidelijk te zien dat de volledige grond integraal is afgegraven. Daar waar het niveauverschil zichtbaar is, is een diepte van 0.8 m waar te nemen.

Plan 3: Locatie van de verschillende afgravingsdieptes⁴

Deze werken hebben een zeer zware impact gehad op het terrein. Na een terreinbezoek en bespreking met Wouter Dhaeze (stadsarcheoloog van Oudenburg) en Sam De Decker (erfgoedconsulent, Onroerend Erfgoed) is gebleken dat het mogelijke archeologische bestand naar alle waarschijnlijkheid volledig vernietigd is tijdens de sanering van de bodem.

⁴ Plan aangebracht door initiatiefnemer

Figuur 1: Situatie na de sanering van het terrein (BAAC Vlaanderen)

1.4.2 Geplande werken en bodemingrepen

Algemeen

De opdrachtgever plant op het terrein een nieuwbouw te zetten. De verstoring die de geplande werken zouden teweeg brengen nemen het volledige oppervlakte van het plangebied in en komen in oppervlakte overeen met de al plaatsgevonden sanering.

Impactanalyse

Het volledige terrein zou worden verstoord door de geplande werken. Door de sanering die al plaatsgevonden heeft zullen de geplande werken echter geen bijkomende impact hebben op de archeologische waarden aangezien deze over het volledige oppervlakte al vernietigd zijn.

1.5 Randvoorwaarden

Niet van toepassing.

2 Bureauonderzoek

2.1 Werkwijze en strategie

2.1.1 Onderzoeksdoelstelling

Een bureauonderzoek kadert binnen een archeologisch vooronderzoek zonder ingreep in de bodem. Het archeologisch vooronderzoek zonder ingreep in de bodem bereikt het doel van archeologisch vooronderzoek, het vaststellen van de aan- of afwezigheid van een archeologische vindplaats, zonder de mogelijk aanwezige archeologische resten wezenlijk aan te tasten. Het bureauonderzoek bereikt dit doel door de studie van gekende of ontsloten informatiebronnen.

Binnen de opzet van deze archeologienota met beperkte samenstelling wordt enkel ingegaan op een beperkt aantal aspecten uit de beschrijving van de landschappelijke ligging van het onderzoeksterrein, de historische beschrijving of de bespreking van het onderzoeksterrein in zijn archeologisch kader (zie C.G.P.12.5.3.3.). Een confrontatie van dit aspect met de toekomstige werken wijst immers uit dat er met hoge waarschijnlijkheid geen archeologisch erfgoed meer in de bodem aanwezig is.

2.1.2 Onderzoeksvragen

Volgende onderzoeksvragen zullen in dit bureauonderzoek behandeld worden:

- Wat is de impact van de geplande werken?
- Is er via archeologisch onderzoek of waarnemingen op aanpalende of nabijgelegen percelen reeds info beschikbaar over de dikte en de opbouw van het aanwezige bodemarchief?

Methoden en technieken

Het doel van het bureauonderzoek is de formulering van een archeologische verwachting van de onderzoekslocatie. Deze verwachting wordt opgesteld op basis van gekende landschappelijke en geologische bronnen.

Administratieve en geografische kaarten:

- GRB/kadasterkaart
- Topografische kaart
- Bodemkaart

Wouter Dhaeze en Sam De Decker werden betrokken bij dit onderzoek. Zij hebben hun inzicht gegeven over de recente verstoring van het plangebied en de impact hiervan op het mogelijke archeologische bestand.

2.2 Assessmentrapport

In een standaard archeologienota wordt in dit hoofdstuk een overzicht gegeven van de beschikbare kennis inzake bodemkunde, geomorfologie, historie, cartografie en archeologie met betrekking tot het plangebied en omgeving. Deze informatie vormt de basis voor de archeologische verwachting van het onderzoeksgebied. Echter, gezien het hier gaat om een archeologienota met beperkte samenstelling wordt enkel dieper ingegaan op een beperkt aantal doorslaggevende aspecten van de beschrijving van het landschappelijk kader. Deze aspecten worden geconfronteerd met de krijtlijnen van de toekomstige werken.

2.2.1 Landschappelijk kader

Bodem

Op de bodemkaart van Vlaanderen is de bodem in het plangebied gekarteerd als bebouwde grond en wordt grotendeels omringd door **type o.P2**.

De bodems van de bodemserie P (Overdekte Pleistocene gronden) zijn opgebouwd uit gebroken zand, gebroken klei of zware klei. Deze rust op wisselende diepte op Pleistocene lagen. Soms komt nog een veenlaag in het bodemprofiel voor. De P1 en P2 gronden zijn oorspronkelijk zandige Pleistocene gronden die, occasioneel, oppervlakkig vermengd zijn met mariene klei. Gans het bodemprofiel is roestig gevlekt en kalkloos. Ze komen voor op gemiddeld 4 m hoogte. Dit komt overeen met de hoogtes van de omgeving van het plangebied, waargenomen op het DHM. Deze bodems hebben een ongunstige waterhuishouding, zowel wateroverlast in de winter als uitdroging in de zomer. Structuurverval (zandblekgronden) is algemeen.

Een opgraving ten zuiden van de Ettelgemsestraat, uitgevoerd in 2009, op ca. 10 m van het plangebied heeft aangetoond dat de teelaarde ter hoogte van dat terrein tot een diepte van ca. 0.6 m reikt.⁵

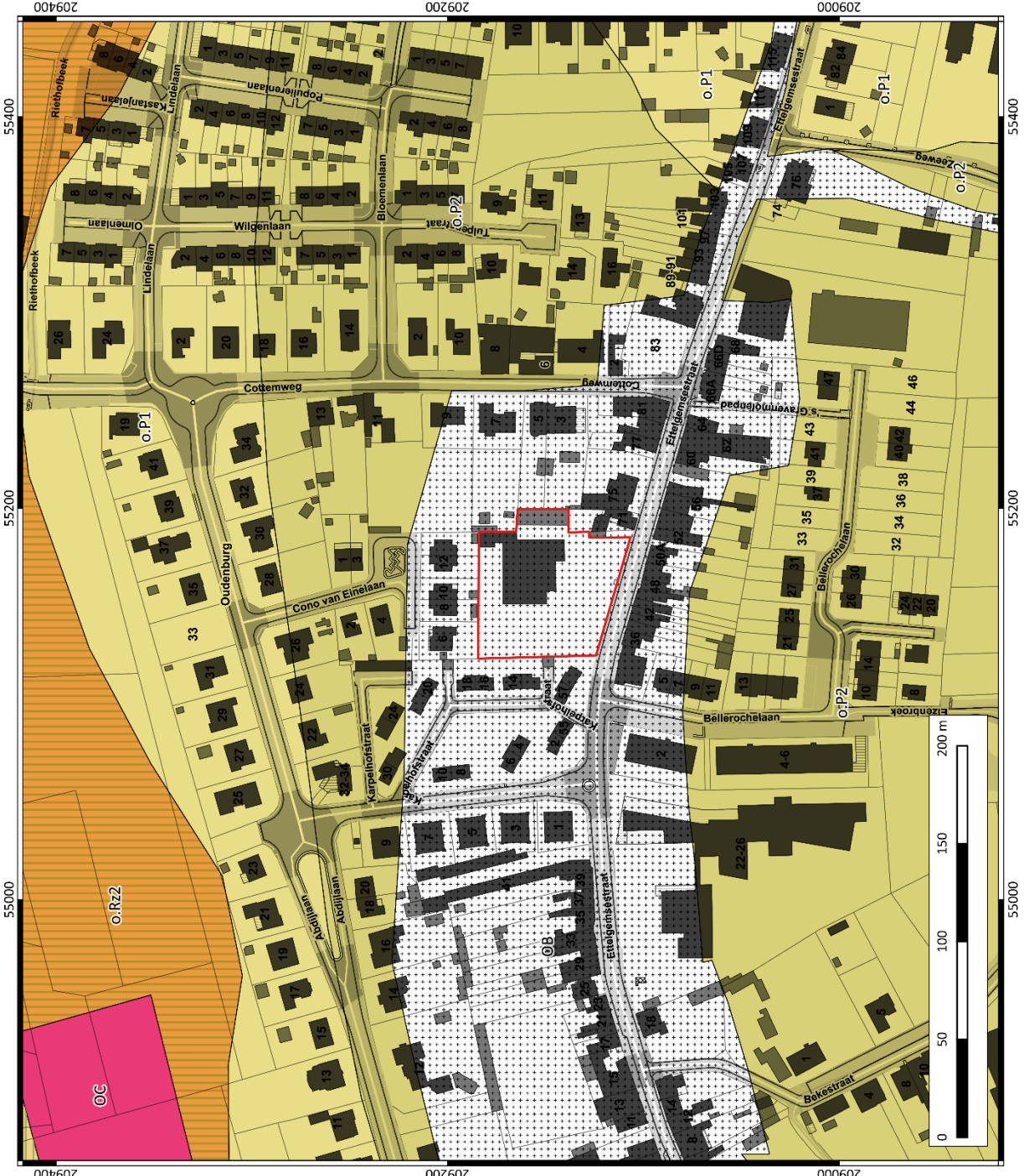
Een tweede opgraving aan de Bellerochelaan⁶, aan de overzijde van de Ettelgemsestraat, op 100 m van het plangebied, is uitgevoerd in 2015. Uit deze opgraving is gebleken dat het archeologische vlak zich op een diepte situeert tussen ca. 0.5 m en 0.6 m. (Figuur 2)

⁵ DHAEZE 2018

⁶ DYSELINCK et al. 2015

Figuur 2: Bodemprofiel aan de Bellerochelaan

<p>BAAC ARCHEOLOGIE EN BOUWHISTORIE</p>	<p>Oudenburg Ettelegemsestraat</p>
	<p>Plangebied op bodemkaart</p>
	<p>Projectnummer BAAC 2023-0231 Projectcode bureauonderzoek 2023A241</p>
	<p>Datum: 27-1-2023 Schaal: 1:1.779,504413</p>
<p>Legende</p> <ul style="list-style-type: none"> Plangebied Bodem o.P1 o.P2 o.Pb1 o.Rz2 OB OC 	

Plan 4: Plangebied op de bodemkaart van Vlaanderen (digitaal; 1:20.000; 27.01.2023)

2.3 Synthese onderzoeksresultaten

Hoewel het terrein zich binnen een vermoedelijk archeologisch zeer gunstig gebied bevindt, hebben recente ingrepen het terrein volledig verstoord. Gebouwen en verharding waren aanwezig binnen het plangebied. Door de afwezigheid van kelders reikten deze niet onder de versterking teweeg gebracht door de sanering. Doordat het terrein zich op de bodemkaart binnen bebouwd gebied bevindt is de kans op versterking van de ondergrond in zeer recente periodes relatief groot.

Na de sloop van de gebouwen en het verwijderen van de verharding, is vervuiling in de bodem aangetroffen. Voor aanvang van verdere werken, moest de bodem gesaneerd worden. Hiervoor is het terrein met minstens 0.7 m vanaf het maaiveld afgegraven. Andere zones zijn tot 1.1 m afgegraven. Verschillende onderzoeken in de nabije omgeving van het plangebied, met een gelijke landschappelijke ligging en historiek, hebben aangetoond dat het archeologische vlak op een diepte van ca. 0.6 m ligt.

Aan de hand van de aangebrachte bewijzen van de afgraving, gecombineerd met een terreinbezoek en een bespreking met Wouter Dhaeze en Sam Dedecker kan naar alle waarschijnlijkheid gezegd worden dat er geen archeologische waarden in het plangebied aanwezig zijn.

Doordat er geen archeologische waarden meer aanwezig zijn binnen het plangebied is de kans op kennisvermeerdering bij verder onderzoek zeer laag. Hierdoor wordt geen vervolg op het bureauonderzoek geadviseerd.

2.3.1 Afweging noodzaak verder vooronderzoek

Op basis van het uitgevoerde archeologisch vooronderzoek is er voldoende informatie over de afwezigheid van een archeologische relevante site. Het kennispotentieel kon voldoende bepaald worden. Volgens de beslissingsboom voor verder archeologisch vooronderzoek⁷ is verder vooronderzoek dan ook niet aangewezen.

⁷ AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED 2020 fig.3

3 Samenvatting

Binnen het plangebied aan de Ettelgemsestraat te Oudenburg plant de opdrachtgever een nieuwbouw. Hiervoor zal de gehele ondergrond op het terrein verstoord worden. Naast de voormalige aanwezigheid van gebouwen en verharding die een eventuele verstoring hebben veroorzaakt, is het terrein eveneens sterk gesaneerd wegens vervuilde bodems.

Doordat de diepte van de afgraving hoger ligt dan de diepte van het vermoedelijk archeologische vlak, wordt verwacht dat potentieel archeologische relevante sites, grotendeels tot volledig verstoord werden.

Doordat er geen archeologische waarden meer aanwezig zijn binnen het plangebied is de kans op kennisvermeerdering bij verder onderzoek zeer laag. Hierdoor wordt geen vervolg op het bureauonderzoek geadviseerd.

4 Lijsten

4.1 Figurenlijst

Figuur 1: Situatie na de sanering van het terrein (BAAC Vlaanderen)	8
Figuur 2: Bodemprofiel aan de Bellerochelaan	11

4.2 Plannenlijst

Plan 1: Plangebied op topografische kaart (digitaal; 1:10.000; 27.01.2023)	2
Plan 2: Plangebied op kadasterkaart (GRB) (digitaal; 1:250; 27.01.2023)	3
Plan 3: Locatie van de verschillende afgravingsdieptes	7
Plan 4: Plangebied op de bodemkaart van Vlaanderen (digitaal; 1:20.000; 27.01.2023)	12

5 Bibliografie

- AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED, 2021. *Code van goede praktijk voor de uitvoering van en rapportering over archeologisch vooronderzoek en archeologische opgravingen en het gebruik van metaaldetectoren (versie 4.0)*, Brussel. Available at: https://www.onroerendergoed.be/sites/default/files/2019-03/CGP_V4_geen_TC_20190322.pdf.
- AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED, 2020. Een beslissingsboom voor verplicht archeologisch vooronderzoek. Available at: https://www.onroerendergoed.be/assets/files/content/images/stroomschema_stedenbouwku ndig-verkaveling_v7.pdf.
- AGIV, 2023. Agentschap voor Geografische Informatie Vlaanderen: Grootschalig Referentiebestand (GRB). Available at: <https://www.geopunt.be/>.
- DHAEZE, W., 2018. *Archeologisch onderzoek op de site Oudenburg-Riethove (19 juli 2007-29 juli 2009), Nederzettingssporen uit de Romeinse periode, volle en late middeleeuwen en nieuwe tijd. Archeologische Rapporten Oudenburg 16*,
- DOV VLAANDEREN, 2022. Databank Ondergrond Vlaanderen. Available at: <https://www.dov.vlaanderen.be>.
- DYSELINCK, T. et al., 2015. *Archeologische opgraving Oudenburg, Bellerochelaan, Mariakerke-Gent*.
- GEOPUNT, 2023. GEOPUNT VLAANDEREN.

6 Bijlagen

6.1 Analyseverslag bodem

6.2 Dagrapporten sanering